

PORTRAIT OF THE NARRATOR IN THE WORKS OF HANNA BARVINOK

This article briefly examines the figure of the writer Hanna Barvinok, serves a different critic's views to her works, approves the originality of her texts. We study the portrait of the narrator in the stories of the writer; it is determined through what methods and factors this portrait is visualized.

Keywords: *Hanna Barvinok, stories, portrait, the narrator, visualization.*

УДК 821.161.2

Циганок О. М., к. філол. н.,
Київський національний торговельно-економічний університет

СХЕМА ОПИСУ ДАВНІХ УКРАЇНСЬКИХ ПОЕТИК (НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОГО КУРСУ 1724 Р. «VIA» [ШЛЯХ])

Стаття пропонує таку схему опису давніх українських поетик: 1) порядковий номер; 2) повна назва латиною і в перекладі українською мовою; 3) фонд і шифр; 4) структура – назви розділів і підрозділів із посиланнями на відповідні аркуші та виписками початкових слів кожного розділу; 5) значимі маргіналії; 6) примітки. Як взірцець за такою схемою вперше описується кийська поетика «Via» [Шлях] (1724), що збереглася в чотирьох рукописах.

Ключові слова: *українські поетики, 1724 р., рукопис, опис.*

Сучасного наукового опису давніх курсів поетики, які зберігаються в Україні, немає. Значну підготовчу роботу для його створення виконали М. Петров та В. Маслюк. У 1875–1877 рр. М. Петров описав рукописи (серед них – поетики) Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії [4]. Згодом було опрацьовано конволюти інших кийських книгозбірень [3]. Рукописи учений описував за такою схемою: порядковий номер, шифр, назва латиною, формат, обсяг, маргіналії, датування, примітки. В. Маслюк подав у бібліографії до монографії «Латиномовні поетики і риторики XVII – першої половини XVIII ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні» (1983) [2, с. 225–229] реєстр виявлених на сьогодні давніх підручників із теорії поетичної творчості, хоч і не повний.

Важливі також напрацювання сучасних вітчизняних учених, які описали давні шкільні трактати з риторики та філософії [5]. В. Литвинов описував курси красномовства Києво-Могилянської академії, зазначаючи порядковий номер, автора, повну назву латиною і в перекладі українською мовою, рік написання, шифр, сторінки рукопису, зміст (структуру), коротку характеристику (взірці, ступінь оригінальності, характер тощо) [5, с. 11–141]. Описуючи риторики з інших навчальних закладів, їх короткий зміст (структуру) та характеристику В. Литвинов не подавав. Рецензуючи згадану працю, російська дослідниця Т. В. Буланіна вказала на потребу описати рукописні курси поетик та висловила свої міркування про найбільш раціональну структуру опису окремого підручника. На її думку, корисно було б зазначити, на яких підставах датуються та атрибутуються ті трактати, в яких титульний лист або відсутній повністю, або не містить даних про автора чи час створення відповідного курсу. Читач має мати змогу перевірити правильність атрибуції та датування, а не вірити на слово укладачам опису. У випадку опублікованих курсів доречно посилання на видання. Виписки зайві, бо публікація тексту не входить у завдання опису. Важливо подати зовнішню характеристику рукопису, в якому стані він дійшов до нас, маргіналії, зміст мовою оригіналу з відсиланнями на відповідні аркуші та виписками початкових слів кожного розділу, що значно полегшило б ідентифікацію списків без назви [1, с. 217].

Вважаємо, що варто розпочати опис давніх українських підручників із теорії поетичної творчості. Насамперед доцільно опрацювати поетики Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – ІР НБУВ). Пропонуємо це робити за такою схемою: 1) порядковий номер; 2) повна назва латиною і в перекладі українською мовою; 3) фонд і шифр; 4) структура – назви розділів і підрозділів з відсиланнями на відповідні аркуші та виписками початкових слів кожного розділу; 5) важливі маргіналії; 6) примітки.

Подаємо приклад – попередній варіант опису поетики Києво-Могилянської академії «Via» [Шлях] (1724), що дійшла до нашого часу в чотирьох рукописах [6]. Правопис зводимо до норм класичної латини. Пунктуація оригіналу зберігається. Неясні для автора статті місця позначено «(?)».

№ 1.

Нектарій Трояновський.

Via poëtarum ad fontes castalidum vario genere tam ligatae quam solutae orationis redundantes annuo cursu trita atque in tres metas divisa, quarum prima in se includit constructiones artis poëseos, secunda praecepta periodorum et chriae, tertia epistolarum anno facti Viatoris de caelo in terram Dei 1724. Sub reverendissimo patre professore Nectario Trojanowski scripta per me Theodorum

Czarnucki [Шлях поетів до джерел кастальських [сестер, тобто муз – О. Ц.], які розливаються різним родом як віршової, так прозової мови, уторований річним курсом і розділений на три мети [піраміди, поворотні пункти – О. Ц.], з яких перша містить у собі конструкції поетичного мистецтва, друга – настанови про періоди і хрію, третя – про листи, року сходження Бога з неба на землю 1724. Під керівництвом вельми превелебного отця викладача Нектарія Трояновського писаний мною, Теодором [Федором (?)] – О. Ц.] Чарнуцьким], 1724/1725 навч. рік. Фонд 312, шифр 682 / 481 С, 141 арк.

Титульний лист чорно-білий, вінок із квітів і листків у формі серця, в який вписано назву. Почерк відносно читабельний, текст на кожній сторінці обрамлений. Деякі малюнки у тексті кольорові.

Арк. 2. Prophasis [Передмова (?)]. Початкові слова: «*Vestra vobis resero...*» [Ваше вам відкриваю...]).

Арк. 3. *Meta prima. De constructione artis poëticae* [Мета перша. Про структуру поетичного мистецтва].

Itinerarium I. *Per quod itur ad ea quae proprie spectant ad poësim* [Маршрут I, яким йдеться до того, що власне відноситься до поезії].

Colloquium 1. *Quae est necessitas ad poësim?* [Бесіда 1. Яка необхідність у поезії?] Початкові слова: «*Nasci poëtas oratores fieri...* [Поетами народжуються, ораторами стають...»].

Colloquium 2. *Quid sit poësis et poëta tam quo ad nomen quam quo ad rem?* [Бесіда 2. Що таке поезія і хто такий поет як щодо назви, так і по суті?]

Colloquium 3. *Quae materia forma et finis poëseos? Quodque officium poëtae et finis actionis poëticae?* [Бесіда 3. Що таке предмет, форма і мета поезії? Який обов'язок поета і яка мета поетичної діяльності?]

Colloquium 4. *Quid sit poëma quot et quae partes illius?* [Бесіда 4. Що таке поема, скільки вона має частин і які?]

Colloquium 5. *Quae species revocantur ad poëma?* [Бесіда 5. Які види відносяться до поеми?]

Colloquium 6. *Quid sit fictio et quotuplex, quis finis illius et quae sunt nomina deorum propria?* [Бесіда 6. Що таке вимисел, яким він буває, на кого спрямований і які власні імена богів?]

Арк. 17. Itinerarium II. *Per quod itur ad cognitionem carminis in communi, pedem et ipsius prosodiae* [Маршрут I, яким йдеться до розуміння того, що таке поетичний твір загалом, стопа і його просодія].

Colloquium 1. *Quid sit carmen in communi quas habet denominationes quid sit syllaba pes et prosodia?* [Бесіда 1. Що таке вірш загалом, які має назви, що таке склад, стопа і просодія?]. Початкові слова: «*Respondeo ad primum: carmen in communi est...*» [Відповідаю на перше. Вірш загалом – це ...]

Colloquium 2. Quid sit ode spectans ad omnia genera carminum et quotuplex et quid sit strophæ? [Бесіда 2. Що таке лірична пісня, яка відноситься до усіх родів віршів, скільки видів її і що таке строфа?]

Colloquium 3. Quibus generibus carminum scribuntur odae? [Бесіда 3. Якими родами віршів [віршовими розмірами – О. Ц.] пишуться ліричні пісні?]

Арк. 23 зв. – 24. Itinerarium III. Per quod itur ad carmen in particulari [Маршрут III, яким йдеться до вірша зокрема].

Colloquium 1. Quid sit carmen polonicum seu poësis polonica? [Бесіда 1. Що таке польський вірш або польська поезія?] Початкові слова: «Antequam ad questionem respondebitur...» [Перед тим, як буде дано відповідь на це питання...]

Colloquium 2. Quid sit carmen heroicum seu poësis heroica? [Бесіда 2. Що таке героїчний вірш, або героїчна поезія?]

Additamentum. De virtutibus et vitiis carminis hexametri [Доповнення. Про достоїнства і вади гекзаметра].

Colloquium 3. Quid sit carmen pentametrum seu poësis elegiaca? [Бесіда 3. Що таке пентаметр, або елегійна поезія?]

Additamentum. De virtutibus et vitiis carminis pentametri [Доповнення. Про достоїнства і вади пентаметра]

Colloquium 4. Quid sit carmen sapphicum? [Бесіда 4. Що таке сапфічний вірш?]

Colloquium 5. Quot sunt alia genera carminum? [Бесіда 5. Скільки інших родів віршів?]

Арк. 45 зв. Itinerarium IV. Per quod itur ad subsidia artis poëseos [Маршрут III, яким йдеться до допоміжних засобів поетичного мистецтва].

Colloquium 1. Quae et quot sunt subsidia artis poëseos? [Бесіда 1. Які і скільки допоміжних засобів поетичного мистецтва?] Початкові слова: «Respondeo multa sunt subsidia...» [Відповідаю, що допоміжних засобів багато...].

Colloquium 2. Quid sit imitatio? [Бесіда 2. Що таке наслідування?]

Colloquium 3. Quid descriptio et quae virtutes illius? [Бесіда 3. Що таке опис і які його достоїнства?]

Colloquium 4. Quid sit laudatio et vituperatio? [Бесіда 4. Що таке похвала і огуда?]

Арк. 57. Itinerarium V. Per quod itur ad cognationem aliarum specierum poëseos [Маршрут п'ятий, яким йдеться до розуміння інших видів поезії].

Colloquium 1. Quid sit programma et anagramma seu poësis anagrammatica et quotuples? [Бесіда 1. Що таке програма і анаграма, або анаграматична поезія, і скільки видів її?]. Початкові слова: «Respondeo ad primum. Programma nihil aliud est...» [Відповідаю на перше. Програма – ніщо інше, як...]

Colloquium 2. Quid sit epigramma seu poësis epigrammatica? [Бесіда 2. Що таке епіграма, або епіграматична поезія?]

Colloquium 3. Quid sit acumen et quotuplex? [Бесіда 3. Що таке пуента і скільки видів її?]

Colloquium 4. Unde nam eruuntur acumina? [Бесіда 4. Звідки ж беруться пуенти?]

Colloquium 5. Quae species revocantur ad epigramma seu poësim epigrammaticam? [Бесіда 5. Які види відносяться до епіграми, або епіграматичної поезії?]

Colloquium 6. Quid sit poësis lyrica quae partes quae materia et quae nam sint genera illius? [Бесіда 6. Що таке лірична поезія, які її частини, предмет і які її роди?]

Colloquium 7. Quid sit poësis bucolica georgica quae partes illius et quae materia illarum? [Бесіда 7. Що таке буколічна поезія, землеробська поезія, які її частини і який їх предмет?]

Colloquium 8. Quid sit poësis satirica quae partes quae materia et in quo consistere debet? [Бесіда 8. Що таке сатирична поезія, які її частини, який предмет і в чому суть її?]

Colloquium ultimum. Quid sit drama seu poësis drammatica quae species et quae partes illius? [Бесіда остання. Що таке драма, або драматична поезія, які її види і частини?]

Арк. 82. Itinerarium ultimum. Per quod itur ad ea quae spectant ad poësim curiosam [Маршрут останній, яким йдеться до того, що відноситься до курйозної поезії]. Початкові слова: «Respondeo ad primum. Carmen quadratum est...» [Відповідаю на перше. Квадратний вірш...].

Colloquium 1. Quid sit carmen quadratum, paralellium (?) et labyrinthicum? [Бесіда 1. Що таке вірш квадратний, паралельний і вірш-лабіринт?]

Colloquium 2. Quid sit carmen acrosticum, chronosticum et cabalisticum? [Бесіда 2. Що таке акровірш, хроностих і кабалістичний вірш?]

Colloquium 3. Quid sit carmen retrogradum seu sancrinum concordans et masaronicum? [Бесіда 3. Що таке зворотний, або раковий вірш, узгоджений і макаронічний вірш?]

Colloquium 4. Quid sit carmen protheicum, anaphoricum, leoninum et hyposenthicum? [Бесіда 4. Що таке протейський вірш, анафоричний, леонінський і вірш із підтекстом (?) ?]

Colloquium 5. Quid sit carmen echicum stemmaticum et phileptianum? [Бесіда 5. Що таке вірш «ехо», вірш-стема і філептіанський (?) ?]

Colloquium ultimum. Quid sit dithyrambus et quotuplex quae materia illius et quid sit tyoroëta? [Бесіда остання. Що таке дифірамб, скільки видів його, який предмет і що таке тіопоема (?) ?]

Арк. 90. *Meta secunda. De rudimentis oratoris* [Мета друга. Про початки ораторства]. Початкові слова: «Solent quaedam rudimenta artis oratoriae...» [Звичайно якісь початки ораторського мистецтва...].

Itinerarium I. Per quod itur ad ea quae proprie spectant ad artem periodicam [Маршрут I, яким йдеться до того, що відноситься власне до мистецтва періодів].

Colloquium 1. Quae est necessitas periodorum? [Бесіда 1. У чому полягає необхідність періодів?] Початкові слова: «Respondeo: Periodus ita est necessaria...» [Відповідаю: Період необхідний тому, що ...].

Colloquium 2. Quid sit comma seu incisum et quotuplex? [Бесіда 2. Що таке кома, або частина періоду, і скільки їх?]

Colloquium 3. Quid sit membrum et quotuplex? [Бесіда 2. Що таке колон і скільки їх?]

Colloquium 4. Quid sit periodus quae partes illius et quotuplex? [Бесіда 2. Що таке період, які його частини і скільки їх?]

Aditamentum. De particulis seu transitionibus periodorum [Доповнення. Про частки, або переходи періодів]

Additamentum 2. De virtutibus servandis et vitiis vitandis periodorum [Доповнення. Про достоїнства періодів, яких слід дотримуватися, і вади, яких варто уникати].

Арк. 102 зв. – 103. Itinerarium II. Per quod itur ad ea quae spectant ad amplificationem [Маршрут 2-ий, яким йдеться до того, що відноситься до ампліфікації].

Colloquium 1. Quid sit amplificatio, quotuples, quot modis fit amplificatio verborum et quot sententiarum? [Бесіда 1. Що таке ампліфікація, скільки видів її, скількома способами здійснюється ампліфікація слів і скількома думок?] Початкові слова: «Respondeo ad primum. Amplificatio est unius dictionis...» [Відповідаю на перше. Ампліфікація – це одного вислову...]

Colloquium 2. Quo modo fiat amplificatio alicujus praepositionis totius per resolutionem at additionem vocum per casus, per modos et tempora? [Бесіда 2. Яким чином відбувається ампліфікація якогось цілого речення шляхом розкладення і додавання слів через відмінки, способи і часи?]

Colloquium 3. Quid sit definitio et quomodo per eam fiat amplificatio? [Бесіда 3. Що таке визначення і яким чином через нього здійснюється ампліфікація?]

Colloquium 4. Quid sit partium enumeratio et quomodo per eam fiat amplificatio? [Бесіда 4. Що таке перелік частин і яким чином через нього здійснюється ампліфікація?]

Colloquium 5. Quid sit synonymia et quomodo per eam fiat amplificatio? [Бесіда 5. Що таке синонімія і яким чином через неї здійснюється ампліфікація?]

Colloquium 6. Quo modo possit fieri amplificatio per adjuncta? [Бесіда 6. Яким чином може здійснюватися ампліфікація через характерні риси?]

Colloquium 7. Quo modo fiat amplificatio per collectionem plurium similitudinum seu exemplorum? [Бесіда 6. Яким чином робиться ампліфікація через збирання багатьох аналогій, або прикладів?]

Арк. 111 зв. Itinerarium 3-tium. Per quod itur ad ea quae spectant proprie ad chriam [Маршрут 1-ий, яким йдеться до того, що відноситься власне до хриї].

Colloquium 1. Quid sit chria tam quo ad nomen quam quo ad rem quotuplex et quae sunt partes illius? [Бесіда 1. Що таке хрія як що до назви, так і в чому суть її, скільки видів її і які частини?] (Respondeo ad primum. Chria ex graece, latine significat... [Відповідаю на перше. Хрія по-грецьки, латиною означає...])

Colloquium 2. Quid sit encomium et quot modis formari possit? [Бесіда 2. Що таке енкомій і скількома способами він може створюватися?]

Colloquium 3. Quid sit expositio et quot modis formari possit? [Бесіда 2. Що таке виклад [теми] і скількома способами він може створюватися?]

Colloquium 4. Quid sit causa et quo modo formari possit? [Бесіда 3. Що таке причина і яким чином може створюватися?]

Colloquium 5. Quid sit contrarium? [Бесіда 5. Що таке протилежне?]

Colloquium 6. Quid sit simile et quibus modis formari possit? [Бесіда 6. Що таке подібне і якими способами може створюватися?]

Colloquium 7. Quid sit exemplum? [Бесіда 7. Що таке приклад?]

Colloquium 8. Quid sit testimonium? [Бесіда 8. Що таке доказ?]

Colloquium ultimum. Quid sit epilogus? [Бесіда остання. Що таке епілог?]

Арк. 125. *Meta tertia. De praeceptis epistolarum [Meta третя. Про настанови у написанні листів]*

Itinerarium I. Per quod itur ad ea quae proprie spectant ad epistolas [Маршрут I, яким йдеться до того, що відноситься власне до листів].

Colloquium 1. Quid sit epistola et quotuplices sint partes illius? [Бесіда 1. Що таке лист і скільки частин його?] Початкові слова: «Respondeo ad primum. Epistola quo ad nomen...» [Відповідаю на перше. Лист щодо назви...]

Colloquium 2. Quae sint leges scribendarum epistolarum? [Бесіда 1. Які закони написання листів?]

Colloquium 3. Quot sunt genera epistolarum et quotuplex sit epistola? [Бесіда 1. Скільки родів листів і скільки видів листа?]

Colloquium 4. Quid sit epistola petitoria et quo modo conficienda sit? [Бесіда 1. Що таке прохальний лист і яким чином пишеться?]

Colloquium 5. Quid sit epistola gratiarum actoria et quo modo confici possit? [Бесіда 5. Що таке подячний лист і яким чином може бути створеним?]

Colloquium 6. Quid sit epistola nunciatoria et quibus punctis confici possit? [Бесіда 6. Що таке лист-повідомлення і з яких пунктів може складатися?]

Colloquium 7. Quid sit epistola invitatoria et quibus punctis confici possit? [Бесіда 7. Що таке лист-запрошення і з яких пунктів може складатися?]

Colloquium 8. Quid sit epistola commendatoria et quibus punctis confici possit? [Бесіда 8. Що таке ввірчий лист і з яких пунктів може складатися?]

Colloquium 9. Quid sit epistola suasoria et quo modo confici possit? [Бесіда 9. Що таке дорадчий лист і яким чином може створюватися?]

Colloquium 10. Quid sit epistola gratulatoria et quo modo conficienda sit? [Бесіда 10. Що таке вітальний лист і яким чином слід його створювати?]

Арк. 137 зв. *Itinerarium ultimum. Per quod itur ad cognitionem modorum componendarum epistolarum* [Маршрут останній, яким ідеться до розуміння способів складання листів]

Colloquium 1. Quot sunt modi componendarum epistolarum? [Бесіда 1. Скільки способів складання листів його?] Початкові слова: «*Respondeo ad quaesitam. Multi sunt modi...*» [Відповідаю на питання. Багато способів...]

Additamentum. De titulis nonnullis epistolarum [Доповнення. Про деякі надписи і підписи листів].

№ 2.

Той самий курс. Фонд 305, шифр ДС / П 254, арк. 1-115.

На титульний стор – вінок із листя та квітів, у який вписано текст. Назва поезики закінчується на «24» (пропущена інформація, хто записав лекції і чиї). Мета третя відсутня, замість неї – *Accessus secundus de epistolis* [підступ другий про листи] (арк. 104).

Gradus primus. Quid sit et quotuplex sint epistolae? [Крок перший. Що таке лист і скільки видів їх?]

Gradus secundus. De partibus epistolarum [Крок другий. Про частини листів].

Gradus tertius. De epistolis generis demonstrativi [Крок третій. Про листи показового роду].

Gradus quartus. De epistolis generis deliberativi [Крок четвертий. Про листи дорадчого роду].

Gradus quintus. De epistolis generis judicialis [Крок п'ятий. Про листи судового роду].

Gradus sextus proponit modum scribendi epistolae [Крок шостий пропонує спосіб написання листа].

Gradus septimus. De cultura et mediis epistolae [Крок сьомий. Про культуру (обробку) і засоби(?) листа].

Далі у рукописі один аркуш відсутній (очевидно, титульна сторінка наступної риторики, ймовірно – 1725 р.). З арк. 116 розпочинається «*Paraenesis ... ad rei oratoriae seu eloquentiae candidatas*» [Напучування... до кандидатів ораторства, або красномовства]. Почерк той самий. У цьому курсі частини називаються «*gradus*» [крок] та «*excogitationes*» [видумки] (ix 130). Далі у конволюті збірка цитат тощо та приклад промови. Закінчується риторика на арк. 307.

№ 3.

Той самий курс. Фонд 301, (ДА) 877 Л, арк. 1–167 зв.

Титульний лист – тільки пуста рамка. Разом із поетикою в конволюті збірка приповідок (*Adagia ex variis...* [Приповідки з різних...], арк. 8–34) та словник без назви (закінчується літерою «Т», арк. 168–184). Приклад словникової статті: Арк. 177. *Fortuna inconstans. Szczęście nie stateczne jest* [Щастя нестійке]. *Fortuna amica varietati obnoxia est* [Фортуна, подруга мінливості, підвладна [їй]] (це мікроцитата з трактату Цицерона «Про природу богів» (2, 43): «*Fortuna, amica varietati, constantiam respuit*» [Фортуна, подруга мінливості, відкидає постійність – О. Ц.].

На останньому аркуші поетики (арк. 167 зв.) запис: *Mense Septembri die 27 anno 1725* [Місяця вересня дня 27 року 1725]. Вважаємо, що ця дата відноситься до часу початку роботи над словничком, бо вкінці курсу поетики не писалася дата його початку. Кінець конволюту не зберігся.

№ 4.

Той самий курс. Фонд 305, ДС/П 255, арк. 1–122.

Титульний лист відсутній. Красиві кольорові малюнки, назви розділів, підрозділів, параграфів, пунктів, таблиці, заставки тощо червоним чорнилом. Маргіналія на арк. 122 зв.: *Laboravit D. Symeon Uszkalewycz / Qui nullum versum scripsit sine errore* [Праця пана Симона (Семена) Ушкалевича./ який жодного рядка не написав без помилки]. М. Петров вважав цей рукопис трактату «*Via*» [Шлях] латинською поетикою 1725 р. із малоросійськими малюнками в тексті [3, вип. 1, с. 284].

Таким чином, ми описали за схемою, яку вважаємо оптимальною, чотири рукописи київської поетики Нектарія Трояновського 1724–1725 навч. р. У бібліографії до монографії В. Маслюка подано лише два з них [2, с. 227]. Можливо, цей авторський курс лекцій читався, як виняток, два роки. Хронологічно наступний із збережених київських трактатів, поетика Ісаакія Хмарного «*Officina*» [Школа] датується 1725–1726 навч. р. Потрібні подальші дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буланина Т. В. Риторика и философия в Киево-Могилянской академии / Т. В. Буланина // Русская литература. – 1984. – № 2. – С. 215–220.
2. Маслюк В. П. Латиномовні поетики і риторики XVII – першої половини XVIII ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні / В. П. Маслюк. – К.: Наукова думка, 1983. – 236 с.
3. Петров Н. И. Описание рукописных собраний, находящихся в городе Киеве / Н. И. Петров. – Вып. 1. – М.: Унив. тип., 1891. – 322 с.; Вып. 2. – М.: Унив. тип., 1896. – 294 с.; Вып. 3. – М.: Унив. тип., 1904. – 308 с.
4. Петров Николай. Описание рукописей церковно-археологического музея при Киевской духовной академии / Николай Петров. – Вып. 1. – Киев, 1875; Вып. 2. – Киев, 1877. – 788 с.
5. Стратий Я. М. Описание курсов философии и риторики профессоров Киево-Могилянской академии / Я. М. Стратий, В. Д. Литвинов, В. А. Андрушко. – Киев: Наукова думка, 1982. – 348 с.
6. *Via poëtarum ad fontes castalidum vario genere tam ligatae quam solutae orationis redundantes [...]* 1724. – IP НБУВ, ф. 305, фонд ДС/П 255, арк. 1–122; ф. 312, шифр 682/481 С, 141 арк.; ф. 305, шифр ДС/П 254, арк. 1–115; ф. 301, (ДА) 877 Л, арк. 1–167 зв.

Циганок О. М., к. філол. н.,
Киевский национальный торгово-экономический университет

СХЕМА ОПИСАНИЯ ДРЕВНИХ УКРАИНСКИХ ПОЭТИК (НА ПРИМЕРЕ КИЕВСКОГО КУРСА 1724 Г. «VIA» [ПУТЬ])

Статья предлагает такую схему описания древних украинских поэтик:

1) порядковый номер; 2) полное название на латыни и в переводе на украинский язык; 3) фонд и шифр; 4) структура – названия разделов и подразделов с отсылками на соответствующие листы и выписками начальных слов каждого раздела; 5) важные маргиналии; 6) примечания. Как образец по такой схеме впервые описывается киевская поэтика «Via» [Путь] (1724), сохранившаяся в четырех рукописях.

Ключевые слова: украинские поэтики, 1724 г., рукопись, описание.

Tsyganok O. M., Cand. of Phil.,
Kyiv National University of Trade and Economics

SCHEME OF DESCRIPTION OF THE ANCIENT UKRAINIAN POETICS (BASED ON EXAMPLE OF THE KIEV COURSE OF THE YEAR 1724 «VIA» [PATH])

The article proposes a scheme of description of the ancient Ukrainian poetics: 1) Number; 2) Full name in Latin and translated into Ukrainian; 3) Fund and Code; 4) Structure – the names of sections and subsections with reference to the relevant page and extracts of the initial words of each chapter; 5) Important marginalia; 6) Notes. As an example of such scheme, the Kiev poetics «Via» [Path] (1724) is describing for the first time (extant in four manuscripts).

Keywords: *Ukrainian poetics, 1724, manuscript, description.*

Авторський оригінал надійшов до редакційної колегії 10.10.2014

УДК 82.09 (438:477)

Чужа Т. В., к. філол. н., асист.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

УКРАЇНЬСЬКА ПРОБЛЕМАТИКА В ДОРОБКУ ПОЛЬСЬКОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦЯ ЛЮДВІКА ЯНОВСЬКОГО

У статті розглянуто біографію, коло наукових інтересів та методи досліджень Людвіка Яновського. Ключова тематика його українських студій – розвиток національної свідомості українців у першій половині XIX ст., у контексті діяльності новоствореного харківського університету та впливу «Історії Русів».

Ключові слова: *харківський університет, «Історія Русів», українська національна свідомість.*

Модерна національна свідомість і розвиток модерних націй були головним мотором політичних і культурних подій початку XIX ст. Процеси націєтворення відбувалися у багатьох регіонах, зокрема розпадалися спільні малорусько-російська та польсько-литовсько-руська політичні ідентичності. Натомість формувалися нові на етнічній основі [Снайдер 2003, 24]. Поняття народу набувало значення найвищої форми суспільної організації, а національні ідеї, проголошені часто письменниками, проникали до багатьох